Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yksityisten alojen työeläkelakeja ja valtion eläkelakia siten, että työeläkelisää pienennetään 80 prosenttiin nykyisestä. Muutos koskisi myös evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkejärjestelmiä. Muutos on erikseen tarkoitus toteuttaa myös kunnallisessa eläkejärjestelmässä. Samalla ehdotetaan, että työeläkelisästä aiheutuvaa työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksua pienennetään vastaavasti 80 prosenttiin nykyisestä tasosta. Tämä muutos koskisi yksityisten alojen työeläkejärjestelmää sekä kunnallista ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmää.

Vuoden 1996 alusta voimaan tulleen uuden eläkepalkan laskentasäännön voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös vanhan laskentasäännön mukaan valituista vuosista voitaisiin enintään kaksi vuotta ajalta 1992—1995 ottaa mukaan laskettaessa 50 prosentin vuosiansiorajaa sekä määrättäessä valintavuosien yhteislukumäärää niin sanottua 1/3-sääntöä sovellettaessa. Ehdotettu muutos koskisi työntekijäin eläkelain, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkejärjestelmien mukaisia eläkkeitä. Myös tämä muutos on erikseen tarkoitus toteuttaa kunnallisessa eläkejärjestelmässä.

Työsuhteen rekisteröintiin liittyvien toimenpiteitä ehdotetaan tehostettavaksi yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä. Yksityisten alojen työeläkelaitoksille säädettyä velvollisuutta selvittää sellaisten työsuhdetietojen oikeellisuus, jotka koskevat enintään kymmenen vuotta aiemmin päättyneitä työsuhteita, ehdotetaan lyhennettäväksi enintään viisi vuotta aiemmin päättyneisiin työsuhteisiin. Samalla ehdotetaan, että eläketurvakeskus ja työeläkelaitokset voisivat omasta aloitteestaan antaa veroviranomaiselle valvontaa varten tietoja, jos on syytä epäillä, että työnantaja on laiminlyönyt toimittaa palkkojen ennakonpidätykset.

Työeläkkeen maksamisesta kunnalle sen järjestämän laitos- tai perhehoidon ajalta ehdotetaan säädettäväksi myös yksityisten alojen työeläkelaeissa.

Eläketurvakeskuksen toimivaltaa kansainvälisissä asioissa koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi työntekijäin eläkelakiin.

Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakia ehdotetaan sovellettavaksi aina silloin, kun ulkomaanliikenteessä käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa luovaa taiteellista tai esityksellistä työtä tekevä työntekijä on työsuhteessa, joka on tarkoitettu jatkumaan alle vuoden ajan. Mainittu laki tehtäisiin näin ensisijaiseksi työeläkelaiksi myös laivassa työskentelevien esiintyvien taiteilijoiden osalta.

Lisäksi yksityisten alojen työeläkelainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi eräitä, lähinnä teknisluonteisia korjauksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta. Lait, jotka koskevat eläkepalkan laskentasäännösten voimaantulosäännöksien muuttamista, tulisivat kuitenkin voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

Vuotta 1997 edeltävään aikaan kohdistuvien etuuspäivien osalta työeläkelisä laskettaisiin nykyisten säännösten mukaan. Uutta työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun tasoa sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1998 määrättävään vakuutusmaksuun. Eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain ja merimieseläkelain välistä soveltamisalaa koskevaa muutosta sovellettaisiin muutoksen voimaantulon jälkeen alkaviin työsuhteisiin.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Työeläkelisä

Nykytila

Työntekijäin eläkelain (395/61; TEL) 7 f §:n mukaan työeläkkeeseen lasketaan työeläkelisä sellaiselta työttömyysajalta, jolta vakuutettu on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittavana henkilönä. Työeläkelisää karttuu myös ajalta, jolta vakuutettu on saanut TEL:n 7 f §:ssä lueteltujen lakien mukaista aikuiskoulutukseen liittyvää ansiotukea, henkilökohtaista tukea tai kuntoutusrahaa tai muuta kuntoutusetuutta.

Työeläkelisän laskentatekniikka johtaa siihen, että eläkettä karttuu etuuspäiviltä suunnilleen sama määrä kuin vakuutetulle on palkansaajana keskimäärin työuran aikana karttunut eläkettä vastaavan pituisena ajanjaksona. Työeläkelisän määrään vaikuttaa näin ollen työuran pituus ja keskimääräinen eläkepalkka, mukaan lukien eläkkeeseen mahdollisesti sisältyvä tuleva aika ja siihen liittyvä eläkepalkka.

TEL:n 7 f §:n säännöksiä vastaavat säännökset ovat myös merimieseläkelain (72/56; MEL) 16 e §:ssä ja valtion eläkelain (280/66; VEL) 10 a §:ssä. Myös kunnallisessa eläkejärjestelmässä on työeläkelisää koskevat vastaavat säännökset. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62; LEL) 13 a §:n ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85; TaEL) 11 §:n viittaussäännösten nojalla TEL:n 7 f §:n säännökset koskevat myös LEL- ja TaEL-eläkkeitä. Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66; KiEL) 1 §:n 1 momentin ja ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/69; OrtKL) 2 luvun 21 §:n nojalla VEL:n 10 a §:ää sovelletaan KiEL- ja OrtKL-eläkkeisiin.

Maatalousyrittäjien eläkelain (467/69; MYEL) 8 k §:ssä ja yrittäjien eläkelain (468/69; YEL) 7 a §:ssä on TEL:n säännöksistä poikkeavat työeläkelisää koskevat säännökset. Näiden säännösten mukaan MYEL- ja YEL- yrittäjille karttuu työeläkelisää kuntoutusraha- ja muilta kuntoutusetuuspäiviltä.

Vuonna 1995 työeläkelisää sisältyi yksityisellä sektorilla noin 142 000 eläkkeeseen eli noin 13 prosenttiin eläkkeistä. Tämän lisäksi työeläkelisää maksettiin vähäisessä määrin myös julkisen sektorin työeläkkeissä.

Yksityisellä sektorilla työeläkelisän saajien lukumäärä on 15 vuodessa melkein nelinkertaistunut. Eläkelajeittain tarkasteltuna työeläkelisää saa yksityisellä sektorilla noin 30 prosenttia työttömyyseläkkeensaajista, 20 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeensaajista ja 10 prosenttia vanhuuseläkkeensaajista.

Hallitus totesi 26 päivänä toukokuuta 1996 työttömyysturvan uudistamista koskevaan työmarkkinasopimukseen liittyen uudistuksen jatkotoimenpiteiden osalta muun muassa, että työttömyydestä aiheutuvien menojen pienentämiseksi hallitus pitää perusteltuna, että työttömyyden aikana karttuva eläkeoikeus suhteutetaan nykyistä selvemmin työttömyysturvan tasoon. Lisäksi hallitus täsmensi 8 päivänä toukokuuta 1996 antamallaan päätöksellä työttömyyden aikana kertyvää eläkeoikeutta koskevaa kannanottoaan niin, että työttömyysajalta kertyvää eläkettä on tarkoitus pienentää 80 prosenttiin nykyisestä. Päätöksen mukaan uudistus toteutetaan vuoden 1997 alusta ja se alkaa vaikuttaa työttömyysvakuutusmaksuun ja työeläkemaksuun asteittain vuodesta 1998 lähtien.

Ehdotus

Esityksessä ehdotetaan, että ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ja myös muiden työeläkettä kartuttavien etuuksien ajalta kertyvää työeläkelisää pienennettäisiin 80 prosenttiin nykyisestä tasosta. Ehdotettu muutos vastaisi periaatteellisesti vuoden 1996 alusta voimaan tulleita tulevan ajan karttumaan tehtyjä muutoksia. Muutos vastaisi nykyistä paremmin myös työttömyysturvan tasoa.

Muutos koskisi kaikkia yksityisten alojen työeläkkeitä sekä VEL-, KiEL- ja OrtKL-eläkkeitä. Samanlainen muutos on tarkoitus tehdä erikseen kunnalliseen eläkejärjestel-

mään.

Uudistus alkaisi vähentää työeläkelisästä johtuvia kustannuksia vuodesta 1998 alkaen. Säästöt toteutuisivat kuitenkin hyvin hitaasti. Yksityisten alojen työeläkemenojen arvioitu säästö vuoden 1996 rahanarvoa vastaavana olisi vuonna 2000 noin 10 miljoonaa markkaa, vuonna 2010 noin 200 miljoonaa markkaa ja vuonna 2030 noin miljardi markkaa. Valtion eläkejärjestelmässä eläkemenojen arvioitu säästö olisi vastaavasti vuonna 2000 noin 0,5 miljoonaa markkaa, vuonna 2010 noin 15 miljoonaa markkaa ja vuonna 2030 noin 90 miljoonaa markkaa. Säästövaikutukset riippuvat oleellisesti työttömyyden kehityksestä. Laskelmissa työttömyysasteen on oletettu vakioituvan vuoden 2015 jälkeen 7,5 prosentin tasolle.

1.2. Työeläkelisän rahoitus

Nykytila

TEL:n 12 c §:n mukaan työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta TEL:n mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, LEL Työeläkekassalle, Merimieseläkekassalle sekä kunnalliselle eläkelaitokselle ja kirkon keskusrahastolle aiheutuva vastuu ja kulut peitetään eläketurvakeskukselle maksettavalla työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksulla. Eläketurvakeskus hyvittää näin saamansa varat edelleen asianomaisille eläkelaitoksille.

Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksu vahvistetaan siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan tai edellä tarkoitetun aikuiskoulutukseen liittyvän ansiotuen tai henkilökohtaisen tuen saamispäiviltä suoritettaisiin työntekijäin eläkelain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Tällöin palkkaperusteena käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan keskimäärin vastaavan työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevaa palkkaa.

TaEL:n 11 §:n nojalla TEL:n 12 c § koskee myös Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaa.

Ehdotus

Esityksessä ehdotetaan TEL:n 12 c §:n 1 momentin muuttamista siten, että työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun maksuperuste olisi 80 prosenttia nykyisestä tasosta. Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun maksuperusteen tasoon ehdotettu muutos vastaisi edellä ehdotettua työeläkelisän tason muutosta.

Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksu työeläkejärjestelmälle vähenisi työeläkelisän muutosta vastaavasti. Vähennys realisoituisi täysipainoisesti jo vuodelta 1998 maksettavassa vakuutusmaksussa ja olisi tällöin arviolta 700 miljoonaa markkaa.

Koska työeläkelisää koskeva muutos ei lähivuosina juurikaan vähentäisi työeläkekustannuksia, olisi työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun väheneminen korvattava samansuuruisella työeläkevakuutusmaksutulon lisäyksellä. Vuonna 1998 tästä aiheutuva korotus työeläkemaksuihin olisi keskimäärin 0,3 prosenttia palkoista. Korottava vaikutus työeläkevakuutusmaksuun poistuisi seuraavien 40—50 vuoden aikana.

1.3. Eläkepalkan laskentasääntö

Nykytila

Eläkepalkan laskentasääntöä muutettiin vuoden 1996 alusta siten, että eläkepalkka lasketaan neljän viimeisen vuoden sijaan työsuhteen päättymistä edeltäneiden 10 viimeisen kalenterivuoden perusteella. Enintään kolmannes niistä vuosista, joina vuosiansiot ovat alle 50 prosenttia vuosiansioiden keskiarvosta, voidaan jättää pois eläkepalkan laskennasta (ns. 1/3-sääntö). Muutos koski TEL- ja MEL-eläkkeiden lisäksi julkisten alojen työeläkkeitä.

Edellä mainitusta seuraa, että eläkepalkkavuosia on oltava vähintään kolme, jotta ansioiltaan huono vuosi voitaisiin jättää pois. Vanhan lain mukaan valittuja vuosia, useimmiten kaksi ansiotasoltaan keskimmäistä vuotta vuosista 1992—1995, ei oteta mukaan, kun 50 prosentin vuosiansiorajaa määritellään. Vanhan lain mukaan valittuja vuosia ei oteta huomioon myöskään valintavuosien yhteismäärään 1/3-sääntöä sovellettaessa.

Uusi eläkepalkan laskusääntö muuttaa asteittain työeläkkeen määrään vaikuttavan eläkepalkan laskentaa. Uusi eläkepalkan laskusääntö koskee sellaisenaan työsuhteita, jotka ovat alkaneet tammikuun 1 päivän 1996 jälkeen. Eläkeoikeus niistä työsuhteis-

ta, jotka ovat ehtineet päättyä ennen edellä mainittua ajankohtaa, lasketaan kokonaan aikaisempien sääntöjen mukaan eli niihin vaikuttavat työsuhteen neljän viimeisen vuoden kahden ansiotasoltaan keskimmäisen vuoden ansiot. Myös niissä tapauksissa, joissa työsuhde on päättynyt ennen 30 päivää joulukuuta 1996 ja työsuhde on jatkunut yli kolme kalenterivuotta, eläkepalkka lasketaan kokonaan aikaisempien säännösten mukaan.

Niissä yli kolme kalenterivuotta jatkuneissa työsuhteissa, jotka ovat jatkuneet 1 päivää joulukuuta 1996 jälkeen ja päättyvät 30 päivänä joulukuuta 1996 tai sen jälkeen, eläkepalkkaa laskettaessa otetaan huomioon molemmat edellä kuvatut säännöt. Ennen vuotta 1996 sijoittuvalta työsuhdeajalta otetaan eläkepalkan laskentaan mukaan kaksi ansiotasoltaan keskimmäistä vuotta työsuhteen neljästä viimeisestä vuodesta. Tämän jälkeiseen ajankohtaan sijoittuvat kokonaiset kalenterivuodet tulevat yksi kerrallaan mukaan eläkepalkan laskentaan. Näin ollen vuosina 1997 ja 1998, täsmällisesti 30.12.1996—29.12.1998, päättyvissä työsuhteissa uusia eläkepalkkavuosia on yksi tai kaksi, eikä 1/3-sääntöä siten voida soveltaa. Esimerkiksi vuonna 1997 päättyvien työsuhteiden eläkepalkka määräytyy vuosien 1992—1995 ansiotasoltaan kahden keskimmäisen vuoden ja vuoden 1996 ansioiden keskiarvona.

Käytännössä 1/3-sääntöä voidaan soveltaa ensimmäisen kerran vuonna 1999 päättyvissä työsuhteissa, jolloin uusia valintavuosia on kolme (1996, 1997 ja 1998) ja jolloin ensimmäistä kertaa yksi vuosi on enintään kolmannes valintavuosista.

Jos työsuhde päättyy vuonna 1997 tai 1998, ei laskennasta voida jättää näitä vuosia pois siitä huolimatta, että ne vuorotteluvapaan, pitkän sairausloman tai muun palkattoman poissaolon johdosta olisivat ansiotasoltaan kuinka huonoja hyvänsä. Jos eläketurva muodostuu vain yhdestä työsuhteesta, eläke jää markkamäärältään huomattavasti pienemmäksi kuin tapauksessa, jossa eläkepalkka lasketaan aikaisemmin voimassa olleen laskusäännön perusteella tai sellaisen uuden laskusäännön perusteella, jonka mukaan huonopalkkainen vuosi voitaisiin jättää eläkkeen laskennasta pois. Eläkepalkka voi pahimmassa tapauksessa pienentyä 67 prosenttiin verrattuna tilanteeseen, jossa palkatonta jaksoa ei ole ollut. Menetys kokonaiseläketurvassa on sitä suurempi, mitä pidemmästä työsuhteesta on kyse.

Ongelma koskee kaikkia alle vuoden pituisia palkattomia poissaoloja siirtymäkauden aikana sekä myös niitä tapauksia, joissa henkilö vaihtaa työpaikkaansa siirtymäkauden aikana. Joissakin tapauksissa TEL:n 7 d §:n mukainen eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen saattaa korjata tilannetta, mutta kaikissa tapauksissa sitä ei voida soveltaa. Sitä paitsi eläkepalkkaa harkinnanvaraisesti tarkistettaessa tarkastellaan koko työeläketurvaa eikä vain yhtä työsuhdetta. Eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen koskee TEL-eläkkeiden lisäksi myös muiden työeläkejärjestelmien eläkkeitä.

Ehdotus

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 1996 alusta voimaan tulleiden TEL:n, MEL:n ja VEL:n muutoksia koskevien lakien (1482, 1745 ja 1671/95) eläkepalkan laskentasäännön voimaantulosäännöksiä siten, että myös vanhan lain mukaan valitut valintavuodet, useimmiten kaksi ansiotasoltaan keskimmäistä vuotta vuosista 1992—1995, voitaisiin ottaa mukaan keskiarvoa laskettaessa ja 50 prosentin rajaa määriteltäessä. Nämä vanhan lain mukaiset, enintään kaksi vuotta ajalta 1992—1995, voitaisiin ottaa mukaan myös määrättäessä valintavuosien yhteislukumäärää, kun 1/3-sääntöä sovelletaan.

Ehdotettu muutos koskee asianomaisissa laeissa olevien viittaussäännösten nojalla myös KiEL- ja OrtKL-eläkkeitä. Lisäksi vastaava muutos on tarkoitus tehdä erikseen myös kunnalliseen eläkejärjestelmään.

Muutos nopeuttaisi 1/3-säännön voimaantuloa. Sääntöä voitaisiin soveltaa myös vuosina 1997 ja 1998 päättyneisiin työsuhteisiin, jolloin se vuosi, jona vuosiansiot ovat alle 50 prosenttia ehdotuksen mukaan huomioon otettaviin kalenterivuosiin kohdistuvien vuosiansioiden keskiarvosta, voitaisiin poistaa. Ehdotuksen mukaan 1/3-säännöllä poistettava vuosi ei kuitenkaan voisi olla sellainen vuosi, joka sijoittuu lain voimaantuloa, 1 päivää tammikuuta 1996 edeltävään aikaan. Vanhan lain mukaiset vuodet on jo valittu vanhan lain mukaan, jolloin ansiotasoltaan heikoin ja paras vuosi on jätetty pois eläkepalkan laskentavuosista.

Muutoksen myötä myös eläkepalkan laskenta yksinkertaistuisi. Voimassa olevan lain mukaan 50 prosentin rajaa määrättäessä las-

ketaan uuden lain voimaantulon jälkeen ansaittujen palkkojen keskiarvo ja poistetaan mahdolliset huonot vuodet. Tämän jälkeen on vuoteen 2005 asti vielä laskettava lopullinen keskiarvo, jossa myös vanhan lain mukaan valitut vuodet ovat mukana.

Ehdotetun muutoksen seurauksena laskettaisiin heti kaikkien eläkepalkkaan valittujen vuosien keskiarvo. Uutta keskiarvoa jouduttaisiin laskemaan vain, jos 1/3-säännön perusteella huono vuosi jätetään pois.

1.4. Työsuhdetietojen selvittäminen

Nykytila

TEL:n 10 a §:n 1 momentin mukaan eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava valituskelpoinen päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Asian ratkaisemista varten työntekijän on tarvittaessa esitettävä selvitys, jota häneltä voidaan kohtuudella edellyttää ottamalla toisaalta huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Työntekijän on kuitenkin itse esitettävä riittävä selvitys silloin, kun hänen vaatimuksensa koskee työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta.

LEL:n 13 a §:n ja TaEL:n 11 §:n viittaussäännösten nojalla TEL:n 10 a §:ää sovelletaan myös LEL Työeläkekassaan ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaan. Lisäksi MEL:n 17 a §:n 1 momentissa on Merimieseläkekassaa velvoittava samansisältöinen säännös kuin TEL:n 10 a §:n 1 momentissa.

Työsuhdetietojen selvittelymenettelyn avulla pyritään varmistamaan, että työntekijän eläketurvaa kartuttavat työsuhteet tulisivat asianmukaisesti huomioon otetuiksi eläketurvasta päätettäessä. Toisaalta selvittelymenettelyn avulla pyritään varmistetaan myös se, että työntekijän eläkkeeseen vaikuttavat työsuhde- ja ansiotiedot ovat eläkelaitoksen käytettävissä heti siinä vaiheessa, kun työntekijä hakee eläkettä. Tässä tilanteessa eläkelaitoksen ei siten tarvitse selvitellä kymmenien vuosien takaisia asioita, joista luotettavan tiedon saaminen on erityisen hankalaa tai jopa mahdotonta. Työntekijä voi luonnollisesti itse hankkia vanhojakin työsuhteita koskevia selvityksiä. Jos työntekijä tällöin esittää eläkelaitokselle riittävän selvityksen, tulee eläkelaitoksen ottaa tämä selvitys huomioon eläkkeestä päättäessään.

Eläkelaitoksia velvoittava työsuhdetietojen selvittämismenettely otettiin käyttöön TEL:n muutoksella (1068/90), joka tuli voimaan vuoden 1991 alusta. Muutosta koskevan voimaantulosäännöksen mukaan kysymyksessä olevaa kymmenen vuoden määräaikaa ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä muutoksen voimaantultua ensimmäisen kerran sai otteen eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Tätä kymmenen vuoden määräaikaa voidaan kuitenkin voimaantulosäännöksen mukaan soveltaa aina, jos työntekijän vaatimus tulee vireille 1 päivänä tammikuuta 2001 tai sen jälkeen.

Työsuhdetietojen selvittelymenettelystä saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä. Eläkelaitokset antavat vuodessa noin 1 400 työsuhdetietojen sitovuutta koskevaa päätöstä. Näistä päätöksistä on valitettu eläkelautakuntaan vuoden 1994 loppuun mennessä 56 tapauksessa. Eläkelautakunta on muuttanut valituksen johdosta päätöksen kahdeksassa tapauksessa.

TEL:n 10 a §:n 1 momentissa oleva kymmenen vuoden takautuva työsuhdeselvittelyaika on kuitenkin osoittautunut liian pitkäksi. Työntekijän oikeusturvaa ajatellen tulisi työsuhdetietojen oikeellisuus selvittää mahdollisimman pian työsuhteen päätyttyä, jolloin muun muassa palkkatiedot ovat vielä saatavissa verottajalta. Kun työnantajan lisäksi myös työntekijältä peritään nykyisin työeläkevakuutusmaksua työntekijäin eläkemaksuna, työntekijän kannalta korostuu entisestäänkin sen seikan tärkeys, että työnantaja eläkevakuuttaa hänet asianmukaisesti ja hänen eläketurvansa karttuu todellista tilannetta vastaavasti. Toisaalta on myös mahdollista, että eläkevakuutus jätetään ottamatta sen takia, ettei haluta maksaa vakuutusmaksuja. Tämä koskee sekä työnantajia että työntekijöitä.

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmän näkökulmasta on tärkeää, että niistä työsuhteista, jotka otetaan eläkettä kartuttavina huomioon, on maksettu eläkejärjestelmälle lainmukaiset eläkevakuutusmaksut. Niissäkin tapauksissa, jolloin vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti tulee eläkejärjestelmän tietoon, suurinta osaa laiminlyöntiaikaan kohdistuvista vakuutusmaksuista ei saada perityksi työnantajilta. Esimerkiksi vuonna 1995

perinnässä saamatta jääneitä pakkovakuutusmaksuja oli noin 18,5 miljoonaa markkaa.

Laman myötä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntitapaukset ovat lisääntyneet. Niin sanotun harmaan talouden ehkäisemisessä on tärkeää, että myös työntekijät itse kiinnostuvat etujensa valvomisesta. Työntekijän pyynnöstä eläkelaitokset ja eläketurvakeskus ovat velvolliset antamaan niiden hallussaan olevat tiedot, jotka koskevat työntekijän eläkeoikeutta. Eläketurvakeskus lähettää vuosittain noin 400 000 työntekijälle työsuhderekisteriotteen. Se lähettää työsuhderekisteriotteen oma-aloitteisesti aina silloin, kun työntekijä tulee ensimmäisen kerran TEL- tai LEL-työsuhteeseen tai hänen työsuhteensa päättyy taikka kun työntekijän työsuhteeseen tehdään TEL:n 2 §:n 3 momentin mukainen niin sanottu tekninen katkaisu. Lisäksi eläkelaitokset lähettävät 30—55-vuotiaille vakuutetuilleen viiden vuoden välein ennakkolaskelmia kertyneestä eläkeoikeudesta.

Ehdotus

TEL:n 10 a §:n 1 momentissa ja MEL:n 17 a §:n 1 momentissa eläkelaitoksille säädettyä työsuhdetietojen selvittämisvelvollisuusaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi siten, että selvittämisvelvollisuus koskisi sellaisia työsuhdetietoja, jotka perustuvat enintään viisi vuotta aiemmin päättyneisiin työsuhteisiin.

Voimassa olevien viittaussäännösten perusteella ehdotettu muutos koskisi myös LEL Työeläkekassaa ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaa.

Ehdotettua työsuhdetietojen selvittelyaikaa on pidettävä työeläkejärjestelmän kannalta kohtuullisena selvittelyaikana. Se vastaa veron ja muiden julkisten maksujen maksuunpanossa käytettävää perustevalitusaikaa. Tällöin työsuhdetiedot ovat ilman suurempia hankaluuksia eläkelaitosten selvitettävissä todellista tilannetta vastaavasti ja myös eläkevakuutusmaksut kyetään entistä paremmin perimään työnantajalta.

Koska ehdotettu muutos lisäisi työntekijöiden omaa valvontavelvollisuutta ja vastuuta työsuhteidensa oikeasta rekisteröinnistä, on tarkoituksenmukaista, että muutoksesta tiedotetaan riittävän ajoissa ja tehokkaasti sekä työntekijöille että työnantajille.

Eläketurvakeskus kehittää parhaillaan yhdessä työeläkelaitosten kanssa työsuhderekisteriotepalvelua.

1.5. Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Nykytila

Verohallituksella ja lääninverovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tehtävässään haltuunsa saamia tietoja eläketurvakeskukselle ja työeläkelaitokselle niille työeläkelainsäädännössä säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Edellytyksenä on, että työeläkelakien mukaisesti maksuvelvollinen työnantaja tai muu maksuvelvollinen ei ole täyttänyt työeläkelakeihin perustuvaa maksuvelvollisuuttaan. Näitä tietoja niiden vastaanottaja saa käyttää vain siinä tehtävässä, joihin ne on luovutettu. Tiedot tulee pitää salassa ja hävittää heti, kun niitä ei enää tarvita.

Veroviranomaisen oikeus oma-aloitteeseen tietojen luovuttamiseen perustuu verohallintolain (188/91) muuttamisesta annetun lain (351/95) 5 a §:n 1 momentin 3 kohtaan, joka on voimassa vuoden 1996 loppuun. Järjestely liittyy harmaan talouden vastustamista koskevien toimenpiteiden kokonaisuuteen. Verohallitus ja eläketurvakeskus ovat sopineet tarkemmin tietojen antamismenettelystä. Alkuvaiheen kokemukset järjestelmästä ovat olleet myönteisiä.

Yksityisten alojen työeläkelaeissa ei ole säännöksiä, jotka vastaavassa tapauksessa oikeuttaisivat eläketurvakeskuksen tai työeläkelaitoksen antamaan yksittäisiä työnantajia koskevia tietoja veroviranomaiselle, vaikka ennakonpidätykset palkoista olisi laiminlyöty. Tällaisia laiminlyöntejä kuitenkin toisinaan ilmenee työeläketurvan järjestämisvelvollisuutta valvottaessa.

Ehdotus

TEL:n 17 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitoksen oikeudesta salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle tietoja niiden valvontavelvollisuuden täyttämiseksi, jos on syytä epäillä, että yksittäinen työnantaja ei ole täyttänyt ennakkoperintälain mukaista veronpidätysvelvollisuuttaan. Tietojen luovuttaminen koskisi ainoastaan sellaisia tietoja, jotka ovat veroviranomaisen valvonnan kannalta tarpeellisia.

Samanlainen oikeus ehdotetaan säädettäväksi myös Merimieseläkekassalle MEL:n

64 §:ään lisättävässä uudessa 5 momentissa.

LEL:n 13 a §:ssä on viittaus TEL:n 17 §:ään, jonka perusteella nyt ehdotettu oikeus tietojen luovuttamiseen koskisi myös LEL Työeläkekassaa. Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassalla olisi samanlainen oikeus TaEL:n 11 §:ssä olevan viittaussäännöksen nojalla.

1.6. Eläkkeen maksaminen kunnan järjestämän hoidon ajalta

Nykytila

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/92) 14 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta periä ja nostaa henkilölle tulevat eläkkeet siltä ajalta, jonka kunnan hänelle järjestämä laitoshoito tai -huolto taikka perhehoito kestää. Kunta voi säännöksen mukaan nostaa eläkkeen ja käyttää sen hoidosta, ylläpidosta tai huollosta määrätyn maksun korvaamiseen. Jos kunta on ilmoittanut eläkkeen maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää, että eläkettä ei saa suorittaa eläkkeeseen oikeutetulle henkilölle itselleen, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain kunnalle.

Edellä mainitun säännöksen nojalla eläkelaitokset ovat velvolliset säännöksen tarkoittamissa tapauksissa maksamaan eläkkeeseen oikeutetulle tulevan eläkkeen hänen sijastaan kunnalle.

Yksityisten alojen työeläkelakeihin ei sisälly asiaa koskevia säännöksiä.

Ehdotus

TEL:n 19 a §:n 3 momenttiin ja MEL:n 28 b §:n 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä olevia säännöksiä vastaavat säännökset siitä, milloin eläkelaitokset ovat velvolliset maksamaan eläkkeen eläkkeeseen oikeutetun sijasta kunnalle sen eläkkeeseen oikeutetulle järjestämän laitoshoidon tai -huollon tai perhehoidon ajalta.

Samalla TEL:n 19 a §:n 2 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi. Lainkohdan mukaan eläke tai osa siitä voidaan eräissä säännöksessä tarkemmin säännellyissä tapauksissa maksaa sosiaalilautakunnalle. Sen jälkeen, kun kysymyksessä oleva säännös on annettu nykyisessä muodossaan, on tullut voimaan laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (736/92). Tämän lain 6 §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määrämä monijäseninen toimielin, jonka on myös huolehdittava niistä tehtävistä, jotka muissa laeissa säädetään sosiaalilautakunnan tehtäväksi. TEL:n 19 a §:n 2 momenttia tarkistettaisiin sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitetun toimeenpanoelimen osalta.

TEL:n 19 a §:n 4 ja 5 momenttiin sisältyvät säännökset siitä, kuinka työttömyyskassan ja kansaneläkelaitoksen tulee kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää ilmoittaa eläkelaitokselle, jotta niille TEL:n 19 a §:n 3 ja 5 momentissa säädetty oikeus takautuvasti myönnettyyn eläkkeeseen velvoittaisi eläkelaitoksen maksamaan takautuvasti myöntämänsä eläkkeen tai osan siitä eläkkeeseen oikeutetun sijasta niille. Samantapainen maksun saajaa muuttava säännös on myös sosiaalihuoltolain 38 §:n 2 momentissa, joka koskee TEL:n 19 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja maksutilanteita. Samanlainen kahden viikon määräaika on niin ikään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:n 2 momentissa, jota koskeva säännös on edellä ehdotettu otettavaksi TEL:n 19 a §:n 3 momenttiin. Kysymyksessä olevaa määräaikaa koskevat säännökset ehdotetaan selvyyden vuoksi yhdistettäväksi uuteen TEL:n 19 a §:n 6 momenttiin.

LEL:n 13 a §:ssä, TaEL:n 11:ssä, MYEL:n 19 §:n 1 momentissa ja YEL:n 17 §:n 1 momentissa olevien viittaussäännösten nojalla ehdotetut muutokset koskisivat myös näiden lakien mukaisia eläkkeitä. Ne koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/90) 43 §:n 1 momentin, luopumiskorvauslain (1330/92) 37 §:n 1 momentin ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/94) 40 §:n 1 momentin perusteella myös näiden lakien mukaisia etuuksia.

1.7. Eläketurvakeskuksen toimivalta kansainvälisissä asioissa

Nykytila

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on hoitaa sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja sen täytäntöönpanoasetuksen (ETY) N:o 574/72 säännöksistä ja liitemääräyksistä johtuvia tehtäviä. Eläketurvakeskus huolehtii muun muassa Euroopan unionin alueelle lähetettyjen työntekijöiden vakuuttamiseen liittyvistä todistuksista ja muista lähetettyjä työntekijöitä koskevista täytäntöönpanotehtävistä suoraan edellä mainitun täytäntöönpanoasetuksen liitemääräysten perusteella. Sen sijaan sosiaali- ja terveysministeriö on toimivaltainen viranomainen silloin, kun on kysymys neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 17 artiklan mukaisesta menettelystä päättää poikkeuksista asetuksen eräiden artikloiden määräyksiin tiettyjen henkilöryhmien tai tiettyjen henkilöiden eduksi. Eläketurvakeskus on kuitenkin huolehtinut tähän niin sanottuun poikkeuslupamenettelyyn liittyvistä avustavista käytännön tehtävistä kuten neuvotteluista toisen valtion laitoksen tai viranomaisen kanssa ja tarvittavien todistusten antamisesta. Tämä eläketurvakeskuksen toimivalta on perustunut sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 asianomaiseen liitemääräykseen että eläketurvakeskuksen ohjesäännöstä annettuun asetukseen.

Suomen lainsäädännössä ei näin ollen ole lain tasoista säännöstä, joka sääntelisi sekä eläketurvakeskuksen tehtäviä että sosiaali- ja terveysministeriön ja eläketurvakeskuksen välistä toimivallan jakoa kansainvälisissä asioissa.

Ehdotus

TEL:n 14 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös eläketurvakeskuksen tehtävistä kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten ja Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevien säädösten toimeenpanossa. Eläketurvakeskus voisi käyttää tätä toimivaltaansa siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää. Samalla momentin sanamuotoa tarkistettaisiin.

Kun eläketurvakeskuksen toimivallasta kansainvälisissä asioissa säädettäisiin lain tasolla, eläketurvakeskuksen muodollinen toimivalta kansainvälisissä asioissa olisi moitteeton. Ehdotettu säännös vastaisi eläketurvakeskuksen jo nyt hoitamia käytännön tehtäviä. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voisi myös tulevaisuudessa tarpeen mukaan siirtää kansainvälisiä asioita koskevia täytäntöönpanotehtäviä eläketurvakeskukselle.

1.8. Esiintyvät taiteilijat

Nykytila

TaEL tuli voimaan vuoden 1986 alusta. Se koskee sellaisia työsuhteessa olevia lain 1 §:n 1 momentissa lueteltuja taiteilijoita ja toimittajia, jotka luovalla taiteellisella tai esityksellisellä toiminnallaan osallistuvat esityksen tai teoksen valmisteluun tai toteutukseen. Laki koskee vain alle vuoden pituiseksi tarkoitettuja työsuhteita. Toistaiseksi tai yli vuoden mittaiseksi tehtyihin työsopimuksiin perustuvissa työsuhteissa oleviin työntekijöihin sovelletaan TEL:ia tai muita työeläkelakeja.

TaEL:n 1 §:n 3 momentin mukaan laki ei koske itsenäisinä yrittäjinä työskenteleviä eikä myöskään niitä työntekijöitä, jotka kuuluvat MEL:n piiriin. TaEL ei muuttanut yrittäjyyden ja työsuhteen välistä rajanvetoa, vaan yrittäjäasemassa olevan on vakuutettava itsensä YEL:n mukaisesti.

MEL koskee henkilöä, joka työntekijänä tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä ulkomaanliikenteessä käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa. Lain soveltaminen ei riipu työntekijän kansalaisuudesta eikä siitä, onko työnantajana laivanvarustaja tai joku muu. MEL:a sovellettaessa TaEL:n 1 §:n 3 momentin säännös tarkoittaa sitä, että MEL on ensisijainen laki suhteessa TaEL:iin. Näin ollen matkustajalaivoissa ja autolautoissa esiintyvien taiteilijoiden eläketurva on järjestettävä MEL:n mukaisesti.

Käytännössä laivassa työskentelyyn on kuitenkin sovellettu TaEL:a silloin, jos kyseessä on tilapäinen esiintyminen, joka tapahtuu yhden edestakaisen matkan aikana tai jos työsuhde muuten jäisi MEL:n ulkopuolelle ja täyttäisi TaEL:n soveltamisen edellytykset. Siten, jos tilapäisesti laivassa esiintyvä taiteilija on työsuhteessa ohjelmatoimistoon ja hän esiintyy suurimmaksi osaksi muualla kuin laivassa, hoidetaan hänen elä-

keturvansa TaEL:n tai TEL:n mukaisesti myös laivassa tehdyn työn osalta.

Työntekijäin eläkelain, kansaneläkelain ja eräiden näihin liittyvien lakien mukaista joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskeviksi laeiksi koskevassa hallituksen esityksessä (HE 85/1985 vp) MEL:n ensisijaisuutta TaEL:iin nähden perusteltiin sillä, että MEL:n antama eläketurva saattaa olla parempi ja että MEL on samalla tavalla pitkältä ajalta ansioita keräilevä kuin TaEL.

Voimassa olevien säännösten mukaan TaEL-eläkettä karttuu, jos TaEL:n alaiset työtulot ovat vähintään 6692,96 markkaa vuodessa vuoden 1996 palkkaindeksitasossa. Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia jokaiselta sellaiselta vuodelta, jolta tulot ylittävät edellä mainitun rajamäärän. Eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan kaikkien eläkettä kartuttaneiden ansioiden perusteella.

Ennen vuotta 1991 voimassa olleiden MEL:n säännösten mukaan eläkkeeseen oikeuttava aika määräytyi vakuutusmaksukuukausien mukaan ja eläkettä laskettaessa kaikki meripalvelu ennen vuotta 1991 muodosti yhden työsuhteen.

Vuoden 1991 alusta MEL:ssa on kuitenkin siirrytty työsuhdekohtaiseen eläkelaskentaan ja vapaakirjojen eläkekarttuma on alennettu 2 %:sta 1,5 %:iin. Ainoastaan alle 15 päivää kestäneiden työsuhteiden ansiot lasketaan edelleen yhteen kalenterivuoden ajalta. Siten TaEL:n soveltamisen MEL:n sijasta ei voida katsoa tässä suhteessa johtavan työntekijän kannalta huonompaan lopputulokseen. Toisaalta MEL:n mukaista eläkettä koskevat laskusäännöt aiheuttavat eräissä tapauksissa sen, että eläketurva on ylimitoitettu, kun sitä verrataan maissa tehdyn vastaavan työn tuottamaan eläketurvaan.

Esiintyvät taiteilijat ovat suhteellisesti hyvin pieni ryhmä MEL:n soveltamisalasta ja heidän työtehtävänsä eroavat huomattavasti kaikesta muusta laivalla tehdystä työstä. Esiintyvien taiteilijoiden työt ovat yleensä myös lyhytkestoisia ja määräaikaisia. Näiden työn erityispiirteiden vuoksi heitä varten on säädetty oma työeläkelaki, TaEL. MEL:n mukaisen eläkkeen karttumista koskeviin säännöksiin tehtyjen muutosten jälkeen ei ole enää perusteita sille, että TaEL:n soveltamisala taiteilijoiden aluksessa tekemään työhön nähden poikkeaisi TaEL:n soveltamisesta taiteilijoiden maissa tekemään työhön nähden.

Ehdotus

TaEL:n 1 §:n 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että TaEL olisi ensisijainen työeläkelaki myös MEL:iin nähden silloin, kun ulkomaanliikenteessä käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa luovaa taiteellista tai esityksellistä työtä tekevä työntekijä on työsuhteessa, joka on tarkoitettu kestämään alle vuoden ajan. Selvyyden vuoksi myös uuteen MEL:n 1 §:n 4 momentin 4 kohtaan otettaisiin säännös TaEL:n ensisijaisuudesta. Tästä johtuen MEL:n 1 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohdan sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi.

1.9. Eräitä muita, lähinnä teknisiä muutoksia

TEL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa on viitaus MEL:n 1 §:n 3 momentin 3 kohtaan. Merimieseläkelain 1 §:n muuttamisesta annetussa laissa (776/1996), joka tulee voimaan vuoden 1997 alusta, MEL:n 1 §:ää muutettiin muun muassa siten, että pykälään lisättiin uusi 3 momentti ja samalla vanha 3 momentti siirrettiin muutettuna pykälän 4 momentiksi. Tässä yhteydessä ei korjattu TEL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa olevaa viittausta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että TEL:n 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa oleva viittaus korjataan viittaukseksi MEL:n 1 §:n 4 momentin 3 kohtaan.

MEL:n 28 b §:n 1 momentissa on säännökset takautuvasti myönnetyn eläkkeen maksamisesta eläkkeeseen oikeutetun sijasta työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin eläke vastaa samalta ajalta hänelle maksettua työttömyyspäivärahaa. Vuoden 1994 alusta tulivat voimaan työmarkkinatukea koskevat säännökset. Useimmiten työmarkkinatuki on rinnastettavissa työttömyysturvan peruspäivärahaan. MEL:n 28 b §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös työmarkkinatuen osalta voitaisiin takautuvasti myönnetyn eläkkeen maksamisessa menetellä vastaavasti kuin säännöksessä on jo työttömyyspäivärahan osalta säädetty. TEL:iin samanlainen muutos tehtiin jo samassa yhteydessä, kun työmarkkinatukijärjestelmää koskevat säännökset alun alkaen annettiin.

MEL:n 28 b §:n 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että säännöksessä oleva eläkelaitoksen-sana muutetaan eläkekassan-sanaksi. Ehdotettu sana-

muodon tarkistus johtuu siitä, että MEL:ssa merimieseläkekassasta yleensä käytetään lyhyemmässä muodossaan sanaa eläkekassa.

LEL:n 7 §:n 1 momentin kolmannen virkkeen nykyistä sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi lainsäädäntöteknisen virheen vuoksi. Työttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä 540 päivän aika pitäisi laskea työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitetusta työttömyyden alkamispäivästä eikä työttömyyseläkkeen alkamispäivästä. LEL:n 7 §:n 1 momentin sanamuotoa tarkistettaisiin tältä osin.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Työeläkelisä

Työeläkelisää koskeva muutos alkaisi vähentää työeläkelisästä johtuvia kustannuksia vuodesta 1998 alkaen. Säästöt toteutuisivat kuitenkin hyvin hitaasti.

Yksityisen sektorin eläkemenojen arvioitu säästö vuoden 1996 rahanarvoa vastaavana olisi vuonna 2000 noin 10 miljoonaa markkaa, vuonna 2010 noin 200 miljoonaa markkaa ja vuonna 2030 suuruusluokkaa miljardi markkaa. Palkkasummaan suhteutettuna säästö vastaavina vuosina olisi 0,0 prosenttia, 0,1 prosenttia ja 0,2 prosenttia. Säästövaikutukset riippuvat oleellisesti työttömyyden kehityksestä. Laskelmassa työttömyysasteen on oletettu vakioituvan vuoden 2015 jälkeen 7,5 prosentin tasolle.

Valtion eläkejärjestelmässä eläkemenojen arvioitu säästö olisi vastaavasti vuonna 2000 noin 0,5 miljoonaa markkaa, vuonna 2010 noin 15 miljoonaa markkaa ja vuonna 2030 noin 90 miljoonaa markkaa. Palkkasummaan suhteutettuna säästö olisi samansuuruinen kuin yksityisellä sektorilla.

Työeläkelisän rahoitus

Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksu työeläkejärjestelmälle pienenisi työeläkelisän tason muutosta vastaavasti. Vähennys, arviolta 700 miljoonaa markkaa, realisoituisi täysipainoisesti jo vuodelta 1998 maksettavassa työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksussa ja pienentäisi vastaavasti työttömyyskassojen keskuskassan kokonaismenoja. Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun pieneneminen tulee otettavaksi huomioon määrättäessä työttömyyskassalain (603/84) mukaisia työttömyysvakuutusmaksuja.

Koska työeläkelisää koskeva muutos ei lähivuosina juurikaan vähentäisi työeläkekustannuksia, olisi eläkelaitosten korvattava työttömyyskassojen vakuutusmaksun väheneminen samansuuruisella vakuutusmaksutulon lisäyksellä. Vuonna 1998 tästä aiheutuva korotus työeläkemaksuihin olisi keskimäärin 0,3 prosenttia palkoista. Korottava vaikutus työeläkemaksuun poistuisi seuraavien 40—50 vuoden aikana.

Valtion eläketurvan piirissä olevan henkilöstön osalta työeläkelisästä aiheutuvat kulut ovat valtion vastuulla. VEL:n piiriin kuuluvan henkilöstön palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta puolet ohjataan valtion eläkerahastolle työeläkelisän rahoitukseen. Valtion eläkerahasto ei voimassa olevien säännösten mukaan saa työttömyyskassojen keskuskassalta korvausta työeläkelisästä. Näin ollen 700 miljoonan markan vähennys työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksussa ei aiheuttaisi korotustarvetta valtion eläkejärjestelmän eläkemaksuihin. Jos TEL:n mukaista työntekijäin eläkemaksua korotetaan edellä mainitusta syystä vuoden 1998 alusta 0,15 prosenttia palkoista, samalla työntekijäin eläkemaksu nousisi kuitenkin yhtä paljon myös valtion eläkejärjestelmässä. Markkoina ilmaistuna tämä nousu olisi vuonna 1998 noin 42 miljoonaa markkaa. Tällä perusteella työnantajien eläkemaksua voitaisiin valtion eläkejärjestelmässä vastaavasti alentaa 0,15 prosenttia palkoista, jolloin alennus olisi vuonna 1998 noin 30 miljoonaa markkaa.

Työeläkelisää ja sen rahoitusta koskevien muutosten vaikutus valtiontalouteen

Työeläkelisään ja sen rahoitukseen ehdotetuilla muutoksilla olisi heijastusvaikutuksia valtiontalouteen vuodesta 1998 alkaen.

Työeläkelisän tason alentaminen vaikuttaisi valtion talousarvioesityksessä huomioon otettaviin MYEL-, YEL- ja MEL-eläkemenojen valtion osuuksiin sekä VEL-eläkemenoihin pienentäen kysymyksessä olevia valtion menoja asteittain vuosien kuluessa. Alkuvuosina muutoksella ei olisi juurikaan merkitystä näihin menoihin.

Työeläkelisän rahoituksen muutoksesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset vaikuttaisivat täysimääräisesti jo vuoden 1998 va-

kuutusmaksuissa. Työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksun tason pienentymisestä johtuva hyvityksen pieneneminen työeläkelaitoksille olisi vuonna 1998 arviolta 700 miljoonaa markkaa. Tämä nostaisi työeläkemaksuja keskimäärin 0,3 % palkoista. Tästä johtuen valtion osuus YEL- ja MYEL-eläkemenojen rahoituksessa alenisi yhteensä noin 40 miljoonaa markkaa.

Muut taloudelliset vaikutukset

Yksityisten alojen työeläkelaitoksia velvoittavan työsuhdetietojen selvittelyajan lyhentäminen vähentäisi jossain määrin yksityisten alojen työeläkejärjestelmän hallintokustannuksia. Oikeus tietojen luovuttamiseen verottajalle ei merkittävästi lisäisi näitä kustannuksia.

Eläkepalkan laskentasäännön voimaantulosäännöksen muutoksesta aiheutuva eläkemenojen lisäys on niin vähäinen, ettei sillä ole työeläkejärjestelmien kokonaiskustannusvaikutusten kannalta merkitystä.

TaEL:n ja MEL:n välistä soveltamisalaa koskeva muutos koskee hyvin pientä osaa näiden järjestelmien piiriin kuuluvista vakuutetuista, joten muutoksella ei olisi juurikaan taloudellista merkitystä kysymyksessä oleville eläkejärjestelmille eikä myöskään merimieseläkejärjestelmän valtionosuuteen.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhdessä eläketurvakeskuksen kanssa. Esityksen valmisteluun on osallistunut myös valtiovarainministeriön edustaja. Esityksen johdosta on kuultu esityksen kannalta keskeisiä työmarkkinajärjestöjä sekä verohallitusta ja tietosuojavaltuutettua. Myös Merimieseläkekassaa ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaa on kuultu esityksen johdosta.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys uudeksi ennakkoperintälaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 202/1996 vp), joka on edelleen eduskunnassa käsiteltävänä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Jos kysymyksessä oleva laki vahvistetaan, tässä esityksessä ehdotettujen TEL:n 17 §:n 4 momentissa ja MEL:n 64 §:n 5 momentissa olevat viittaukset ennakkoperintälakiin (418/59) tulisi tarkistaa.

Valtion eläkejärjestelmä ei kuulu TEL:n 12 c §:ssä tarkoitetun työeläkelisähyvityksen piiriin. Kuitenkin eräät valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat työnantajat suorittavat sellaista työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, joka on tarkoitettu muun muassa työeläkelisän rahoitukseen. Tarkoituksena on selvittää pikaisesti, miten asianmukainen hyvitys voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttaa valtion eläkerahastolle viimeistään vuoden 1998 alusta.

5. Voimaantulo

Lainmuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Lait, jotka koskevat eläkepalkan laskentasäännöksien voimaantulosäännöksien muuttamista, tulisivat kuitenkin voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

TEL:n 10 a §:n 1 momenttiin sisältyvää uutta viiden vuoden määräaikaa ei sovellettaisi niihin työsuhdeselvittelyihin, jotka ovat tulleet vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on saanut lainmuutoksen voimaantulon jälkeen ensimmäisen eläketurvakeskuksen tai eläkelaitoksen lähettämän otteen työsuhderekisteristä. Uutta määräaikaa voitaisiin kuitenkin aina soveltaa asiaan, joka tulee vireille yli viiden vuoden kuluttua muutoksen voimaantulosta. Uusi viiden vuoden aika tulisi siten käyttöön viimeistään vuonna 2002.

Vuotta 1997 edeltävään aikaan kohdistuvien etuuspäivien osalta työeläkelisä laskettaisiin nykyisten säännösten mukaan.

Työttömyyskassojen keskuskassan uutta vakuutusmaksun tasoa sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1998 määrättävään vakuutusmaksuun. Näin varmistetaan se, että vuotta 1997 koskevat vakuutusmaksut voidaan vahvistaa normaalissa aikataulussa ilman poikkeuslainsäädäntöä.

Eläkepalkan laskentasäännön voimaantulosäännöksen muutosta sovellettaisiin muutoksen voimaantulosta 30 päivästä joulukuuta 1996. Päättymisvuosi otetaan mukaan eläkepalkan laskentaan vain, jos työsuhde päät-

tyy 30 tai 31 päivänä joulukuuta. Siten muutos koskisi kaikkia vähintään neljä vuotta kestäneitä työsuhteita, joissa vuoden 1996 palkat otetaan huomioon eläkepalkkaa laskettaessa.

TaEL:n ja MEL:n välistä soveltamisalaa koskevaa muutosta sovellettaisiin muutoksen voimaantulon jälkeen alkaviin työsuhteisiin.

6. Säätämisjärjestys

Ehdotetut muutokset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Muutoksilla ei alennettaisi kenenkään jo maksussa olevaa etuutta. Työeläkelisän tasoa koskeva muutos korjaisi eläketurvan työeläkelisän osalta vastaamaan työttömyysturvan ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan tasoa. Eläkepalkan laskentasääntöä koskeva voimaantulosäännöksen muutos parantaisi työntekijöiden eläketurvaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 f §:n 3 momentti, 10 a §:n 1 momentti, 12 c §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1711/1991, 7 f §:n 3 momentti laissa 1482/1995, 10 a §:n 1 momentti laissa 1068/1990, 12 c §:n 1 momentti laissa 1747/1995, 14 §:n 1 momentti laissa 979/1993 ja 19 a § laeissa 598/1986, 940/1988 ja 835/1996, sekä

lisätään 17 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/1989 ja mainitussa laissa 1482/1995, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

— — — — — — — — — — — — — — —

3) jonka perusteella työntekijällä muun lain tai asetuksen nojalla on oikeus eläkkeeseen tai jossa työntekijään sovelletaan merimieseläkelain (72/1956) 1 §:n 4 momentin 3 kohdan säännöstä; tai

— — — — — — — — — — — — — — —

7 f §

— — — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimää-

rin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

10 a §

Eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — — —

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkelaissa tarkoitetulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaissa tarkoitetulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain asianomaisen ministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan asianomaisen ministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy 80 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 7 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä asianomainen ministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Eläketurvakeskus selvittää 12 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetut kulut sekä suorittaa muita sellaisia tehtäviä, jotka sille erikseen säädetään ja jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa. Eläketurvakeskus hoitaa kansainvälisistä sosiaaliturvasopimuksista ja Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevista säädöksistä johtuvia tehtäviä asianomaisen ministeriön määräämässä laajuudessa. Eläketurvakeskus hoitaa myös eläkelaitosten valvontaan liittyviä tämän lain mukaisia toimeenpanotehtäviä siten kuin asianomainen ministeriö määrää.

— — — — — — — — — — — — — — —

17 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläketurvakeskuksella ja tässä laissa tarkoitetulla eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle ilman eläkelaitoksen suostumusta. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön. Tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Eläke tai osa siitä voidaan maksaa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen hakemuksesta sille käytettäväksi eläkkeensaajan tai sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatukseen eläkkeensaaja sosiaalihuoltolain 30 §:n mukaan on velvollinen osallistumaan. Eläkkeen maksamisesta toimielimelle voidaan päättää myös siltä osin kuin sitä on suoritettava takautuvasti, mutta toimielin saa käyttää eläkettä jo annetun toimeentulotuen korvaamiseen vain siinä tapauksessa, että kysymys on sosiaalihuoltolain 38 §:ssä tarkoitetusta en-

nakosta.

Jos kunta on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoitoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, eläkelaitoksen on kunnan vaatimuksesta maksettava hänelle tuleva eläke laitoshoidon tai -huollon taikka perhehoidon ajalta kunnalle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää.

Eläke maksetaan 2—5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa 2 momentissa tarkoitetulle toimielimelle tai kunnalle, työttömyyskassalle taikka kansaneläkelaitokselle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 7 f §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

Lain 10 a §:n 1 momentin määräaikaa ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Mainittua määräaikaa voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Lain 12 c §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 maksettavaan vakuutusmaksuun.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 7 momentti seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin tämän lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot määrätään soveltaen työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti

määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

3.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 1 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta, 16 e §:n 3 momentti, 17 a §:n 1 momentti ja 28 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta laissa 776/1996, 16 e §:n 3 momentti laissa 1745/1995, 17 a §:n 1 momentti laissa 1346/1990 ja 28 b § laeissa 599/1986 ja 836/1996, sekä

lisätään 1 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 776/1996, uusi 4 kohta ja 64 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1/1981, 1305/1989 ja 1595/1993, uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia ei sovelleta:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) työntekijään, joka on tullut 1—3 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen ensimmäisen kerran täytettyään 65 vuotta;

3) työntekijään, joka on työssä ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa, jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva eikä Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista muuta seuraa; eikä

4) työntekijään, jonka työsuhde kuuluu eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) soveltamisalaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

16 e §

— — — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijäin 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta, työntekijän tulee esittää vaati-

muksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — —

28 b §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkekassan on suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää.

Jos kunta on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoitoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, eläkekassan on kunnan vaatimuksesta maksettava hänelle tuleva eläke laitoshoidon tai -huollon taikka perhehoidon ajalta kunnalle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Eläke maksetaan 1—3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, kaneläkelaitokselle tai kunnalle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

64 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläkekassalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 1 §:n 4 momentin 4 kohta koskee työsuhteita, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

Lain 16 e §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

Lain 17 a §:n 1 momentin määräaikaa ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskuksen tai merimieseläkekassan työsuhderekisteristä. Mainittua määräaikaa voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille yli viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

4.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain muuttamisesta 29 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momentti seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin lain tämän 16 a §:n 1 momentin ja 20 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työ-

ansiot määrätään soveltaen merimieseläkelain 16 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 16 a §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 16 a §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

5.

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) 1 §:n 3 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki ei koske yrittäjien eläkelain (468/1969) piiriin kuuluvaa toimintaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Laki koskee työsuhteita, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

6.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1483/1995, seuraavasti:

7 §

Jos työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana tässä laissa tarkoitetussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä *(tulevan ajan palkka)*. Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaan oikeus saada täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä, pidetään edellä mainittuna rajamääränä 200 markkaa. Työttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä edellä mainittu 540 päivän aika lasketaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitetusta työttömyyden alkamispäivästä. Sen lisäksi edellytetään tulevan ajan palkan lukemiseksi

eläkkeeseen oikeuttavaksi, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa on sovellettava, mitä työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentin 3 ja 4 virkkeessä säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua indeksilukua.

7.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 8 k §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 8 k §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 563/1993, seuraavasti:

8 k §

— — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan maatalousyrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta maatalousyrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

8.

Laki

yrittäjien eläkelain 7 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 7 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 562/1993, seuraavasti:

7 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden

täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan yrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta yrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

9.

Laki

valtion eläkelain 10 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 10 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1528/1993, seuraavasti:

10 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa tarkoitettua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan edunsaajan 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta edunsaaja on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

10.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion eläkelain muuttamisesta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 5 momentti seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin tämän lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot määrätään soveltaen valtion eläkelain 7 §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita. Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, taikka värvätyn, sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan tämän lain 7 §:stä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

Liite

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 f §:n 3 momentti, 10 a §:n 1 momentti, 12 c §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1711/1991, 7 f §:n 3 momentti laissa 1482/1995, 10 a §:n 1 momentti laissa 1068/1990, 12 c §:n 1 momentti laissa 1747/1995, 14 §:n 1 momentti laissa 979/1993 ja 19 a § laeissa 598/1986, 940/1988 ja 835/1996, sekä

lisätään 17 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/1989 ja mainitussa laissa 1482/1995, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1 §
	Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on sen vuoden jälkeen, jona työntekijä on täyttänyt 13 vuotta, jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) jonka perusteella työntekijällä muun lain tai asetuksen nojalla on oikeus eläkkeeseen tai jossa työntekijään sovelletaan merimieseläkelain (72/56) 1 §:n 3 momentin 3 kohdan säännöstä; tai	3) jonka perusteella työntekijällä muun lain tai asetuksen nojalla on oikeus eläkkeeseen tai jossa työntekijään sovelletaan merimieseläkelain (72/1956) 1 §:n *4* momentin 3 kohdan säännöstä; tai
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	7 f §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuo-	Työeläkelisä lasketaan kertomalla *80 prosenttia* eläkkeen *määrästä* niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä

Voimassa oleva laki

den iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

10 a §

Eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — —

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkelaissa tarkoitetulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaissa tarkoitetulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos 7 f §:n 1 momen-

Ehdotus

heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

10 a §

Eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös eläkelaitoksen mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli *viisi* vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — —

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkelaissa tarkoitetulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaissa tarkoitetulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain *asianomaisen ministeriön* asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan *asianomaisen ministeriön* vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy *80 prosenttia siitä määrästä,* joka saataisiin, jos 7 f §:n 1

Voimassa oleva laki

tin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Edellä 12 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettujen kulujen selvittäjänä sekä muiden sellaisten tehtävien suorittajana, jotka sille on erikseen säädetty tai jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa, toimii eläketurvakeskus. Eläketurvakeskuksen asiana on myös hoitaa eläkelaitosten valvontaan liittyviä tämän lain mukaisia toimeenpanotehtäviä siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

— — — — — — — — — — — — — — — —

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle ilman eläkelaitoksen suostumusta. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaa-

Ehdotus

momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä asianomainen ministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Eläketurvakeskus selvittää 12 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa ja 2 momentissa *tarkoitetut kulut sekä suorittaa muita sellaisia tehtäviä,* jotka sille erikseen *säädetään* ja jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa. *Eläketurvakeskus hoitaa kansainvälisistä sosiaaliturvasopimuksista ja Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevista säädöksistä johtuvia tehtäviä asianomaisen ministeriön määräämässä laajuudessa. Eläketurvakeskus hoitaa myös* eläkelaitosten valvontaan liittyviä tämän lain mukaisia toimeenpanotehtäviä siten kuin *asianomainen ministeriö* määrää.

— — — — — — — — — — — — — — — —

17 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläketurvakeskuksella ja tässä laissa tarkoitetulla eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

19 a §

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle ilman eläkelaitoksen suostumusta. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaa-

Voimassa oleva laki

mista, on mitätön. Tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Sosiaalilautakunnan hakemuksesta eläke tai osa siitä voidaan maksaa lautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan tai sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatukseen eläkkeensaaja sosiaalihuoltolain (710/82) 30 §:n mukaan on velvollinen osallistumaan. Eläkkeen maksamisesta sosiaalilautakunnalle voidaan päättää myös siltä osin kuin sitä on suoritettava takautuvasti, mutta sosiaalilautakunta saa käyttää eläkettä jo annetun toimeentulotuen korvaamiseen vain siinä tapauksessa, että kysymys on sosiaalihuoltolain 38 §:ssä tarkoitetusta ennakosta.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Eläke maksetaan työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että työttömyysturvalain 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. *Eläke maksetaan kansaneläkelaitokselle vain sillä edellytyksellä, että kansaneläkelain 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen*

Ehdotus

mista, on mitätön. Tämän lain nojalla suoritettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

Eläke tai osa siitä voidaan maksaa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen hakemuksesta sille käytettäväksi eläkkeensaajan tai sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatukseen eläkkeensaaja sosiaalihuoltolain 30 §:n mukaan on velvollinen osallistumaan. Eläkkeen maksamisesta toimielimelle voidaan päättää myös siltä osin kuin sitä on suoritettava takautuvasti, mutta toimielin saa käyttää eläkettä jo annetun toimeentulotuen korvaamiseen vain siinä tapauksessa, että kysymys on sosiaalihuoltolain 38 §:ssä tarkoitetusta ennakosta.

Jos kunta on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoitoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, eläkelaitoksen on kunnan vaatimuksesta maksettava hänelle tuleva eläke laitoshoidon tai -huollon taikka perhehoidon ajalta kunnalle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää.

Voimassa oleva laki

eläkkeen maksupäivää.

Ehdotus

Eläke maksetaan 2—5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa 2 momentissa tarkoitetulle toimielimelle tai kunnalle, työttömyyskassalle taikka kansaneläkelaitokselle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 7 f §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

Lain 10 a §:n 1 momentin määräaikaa ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Mainittua määräaikaa voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Lain 12 c §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 maksettavaan vakuutusmaksuun.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

— — — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin tämän lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, *nämä* kalenterivuodet ja niitä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin.	vastaavat työansiot *määrätään* soveltaen *työntekijäin eläkelain* 7 §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. *Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

3.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 1 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta, 16 e §:n 3 momentti, 17 a §:n 1 momentti ja 28 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta laissa 776/1996, 16 e §:n 3 momentti laissa 1745/1995, 17 a §:n 1 momentti laissa 1346/1990 ja 28 b § laeissa 599/1986 ja 836/1996, sekä

lisätään 1 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 776/1996, uusi 4 kohta ja 64 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1/1981, 1305/1989 ja 1595/1993, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	
— — — — — — — — — — — — — — —	
Tätä lakia ei sovelleta:	
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) työntekijään, joka on tullut 1—3 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen ensimmäisen kerran täytettyään 65 vuotta; *eikä*	2) työntekijään, joka on tullut 1—3 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen ensimmäisen kerran täytettyään 65 vuotta;
3) työntekijään, joka on työssä ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa,	3) työntekijään, joka on työssä ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa,

Voimassa oleva laki

jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva eikä Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista muuta seuraa.

16 e §

— — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien määrällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdolliset hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva eikä Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista muuta seuraa; *eikä*

4) työntekijään, jonka työsuhde kuuluu eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) soveltamisalaan.

16 e §

— — — — — — — — — — — — — —

Työeläkelisä lasketaan kertomalla *80 prosenttia* eläkkeen *määrästä* niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijäin 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

— — — — — — — — — — — — — —

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli *viisi* vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

28 b §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista työttömyyspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1 ja 2 momentissa mainituissa tapauksissa työttömyyskassalle, sosiaalivakuutustoimikunnalle tai kansaneläkelaitokselle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että työttömyysturvalain 45 §:n 2 momentissa tai kansaneläkelain 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

Ehdotus

28 b §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa *tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkekassan on suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää.

Jos kunta on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoitoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, eläkekassan on kunnan vaatimuksesta maksettava hänelle tuleva eläke laitoshoidon tai -huollon taikka perhehoidon ajalta kunnalle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Eläke maksetaan 1—3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, kaneläkelaitokselle tai kunnalle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

64 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläkekassalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 1 §:n 4 momentin 4 kohta koskee työsuhteita, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

Lain 16 e §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

Lain 17 a §:n 1 momentin määräaikaa ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskuksen tai merimieseläkekassan työsuhderekisteristä. Mainittua määräaikaa voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille yli viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

4.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain muuttamisesta 29 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

— — — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin lain 16 a §:n 1 momentin ja 20 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen merimieseläkelain 16 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne ovat tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 16 a §:n 2 momenttia ei sovelle-

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — —

Siltä osin kuin lain tämän 16 a §:n 1 momentin ja 20 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, *nämä* kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot *määrätään* soveltaen merimieseläkelain 16 §:n 2 momenttia ja 20 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ta lain voimaan tuloa edeltäviin valintavuosiin.	16 a §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. *Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 16 a §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.

5.

Laki

eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) 1 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1 §
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Tämä laki ei koske merimieseläkelain (72/56) alaista työsuhdetta eikä yrittäjien eläkelain (468/69) piiriin kuuluvaa toimintaa.	Tämä laki ei koske yrittäjien eläkelain (468/1969) piiriin kuuluvaa toimintaa.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.
	Laki koskee työsuhteita, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

6.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1483/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Jos työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana tässä laissa tarkoitetussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä *(tulevan ajan palkka)*. Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) mukaan oikeus saada täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä, pidetään edellä mainittuna rajamääränä 200 markkaa. Työttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä edellä mainittu 540 päivän aika lasketaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitetusta työttömyyseläkkeen alkamispäivästä. Sen lisäksi edellytetään tulevan ajan palkan lukemiseksi eläkkeeseen oikeuttavaksi, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseeen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa on sovellettava, mitä työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentin 3 ja 4 virkkeessä säädetään.

Ehdotus

7 §

Jos työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana tässä laissa tarkoitetussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä *(tulevan ajan palkka)*. Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaan oikeus saada täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä, pidetään edellä mainittuna rajamääränä 200 markkaa. Työttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä edellä mainittu 540 päivän aika lasketaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitetusta *työttömyyden* alkamispäivästä. Sen lisäksi edellytetään tulevan ajan palkan lukemiseksi eläkkeeseen oikeuttavaksi, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa on sovellettava, mitä työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentin 3 ja 4 virkkeessä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua indeksilukua.

7.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 8 k §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 8 k §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 563/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	8 k §
Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan maatalousyrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta maatalousyrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.	Työeläkelisä lasketaan kertomalla *80 prosenttia* eläkkeen *määrästä* niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan maatalousyrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta maatalousyrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. *Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.*

8.

Laki

yrittäjien eläkelain 7 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 7 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 562/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 a §	
Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan maatalousyrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta maatalousyrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.	Työeläkelisä lasketaan kertomalla *80 prosenttia* eläkkeen *määrästä* niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan yrittäjän 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta yrittäjä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

9.

Laki

valtion eläkelain 10 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 10 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1528/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	10 a §
Työeläkelisä lasketaan kertomalla eläkkeen määrä niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa tarkoitettua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*) ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan edunsaajan 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteenlasketun lukumäärän perusteella, joilta edunsaaja on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, jolta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.	Työeläkelisä lasketaan kertomalla *80 prosenttia* eläkkeen *määrästä* niiden kuukausien lukumäärällä, joilta 1 momentissa tarkoitettua etuutta on maksettu (*etuuskuukaudet*), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan edunsaajan 23 vuoden iän täyttämisestä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta edunsaaja on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuuskuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.
	Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja sen jälkeen maksettuihin etuuspäiviin.

10.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion eläkelain muuttamisesta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1671/1995) voimaantulosäännöksen 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupserin virkatutkinto, taikka värvätyn, sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan 7 §:ssä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.	Siltä osin kuin tämän lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot määrätään soveltaen *valtion eläkelain 7* §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. *Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa 1 virkkeen mukaisesti määrätyt kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot otetaan kuitenkin huomioon ratkaistaessa, täyttyvätkö tämän lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut edellytykset jättää eläkepalkkaa laskettaessa pois lain voimaantulon jälkeisiä valintavuosia ja niitä vastaavia työansioita.* Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, taikka värvätyn, sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan tämän lain 7 §:stä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 1996.